

K R E I P I M A S I S

į Lietuvos Respublikos Seimo narius

Dėl Farmacijos įstatymo projekto

Kreipiames į Lietuvos Respublikos Seimo narius, norėdami išreikšti palaikymą dėl Seime svarstomo Farmacijos įstatymo projekto¹, dėl farmakoteknikų tolimesnio darbo vaistinėse ir atkreipiame Jūsų dėmesį, kad:

Farmakoteknikų išsilavinimas yra tinkamas teikti vaistinėje farmacinę paslaugą ir išduoti vaistinius preparatus.

Pacientus vaistinėje aptarnaujantis farmakoteknikas yra kompetentingas specialistas, galintis suteikti profesionalią konsultaciją ir savo įgytomis žiniomis padėti žmogui. Kauno kolegijos farmakoteknikos studijų programa, 2017 metais vertinta tarptautinių išorės ekspertų, buvo įvertinta puikiai, nepateikus jokių neigiamų ar koreguotinų aspektų, taip studijų programą akredituojant maksimaliam laikotarpiui – 6 metams. Galutinėje išvadoje nurodoma – „*Pagrindinis teigiamas ir pagirtinas tikslų ir studijų rezultatų aspektas tas, kad jie puikiai atitinka darbo rinkos ir farmacijos poreikius. Tai ypač svarbu profesinio bakalauro laipsniui, kurį įgijus reikia gauti profesionalų darbą pagal įgytą profesiją*“. Be to, Lietuvoje farmakoteknikų studijos yra vienos ilgiausių Europos Sąjungoje, studentai mokosi 3 metus, studijuojamų įvairių studijų dalykų skaičius yra vienas didžiausių bei studentai atlieka pusės metų praktiką vaistinėje.

Pažymėtina, jog studentai studijų metu mokosi tokių farmacijos krypties dalykų kaip farmakologija, socialinė farmacija, ligų pagrindai ir būtinoji medicinos pagalba, klinikinė farmacija, farmakoterapija, kokybės sistemos farmacijoje, sveikatinimas ir ligų prevencija, konsultavimas ir komandinis darbas vaistinėje ir t.t. Išvardintų dalykų studijos kartu su kitais farmacijos krypties, gilesnės tos pačios krypties studijų dalykais suteikia būsimiems farmakoteknikams reikšmingų teorinių ir praktinių žinių bei įgūdžių, laiduojančių savarankišką bazinių funkcijų vaistinėje vykdymą.

Farmakoteknikai, lygiai taip pat kaip ir vaistininkai, privalo kas penkerius metus pratęsti licenciją – tai yra labai svarbus veiksnys, kuris turi įtakos pagrindžiant farmakotekniko savarankiškumą, pagal savo kompetenciją. Licencijos pratęsimas suponuoja nuolatinio profesinio tobulėjimo poreikį. Vaistininkai ir farmakoteknikai kartu lanko tuos pačius kvalifikacijos tobulinimo seminarus, dalyvauja konferencijose. Pažymėtina, kad nepratęsus licencijos, tiek vaistininkai, tiek farmakoteknikai turi laikyti tą patį kvalifikacijos egzaminą tam, kad įgytų galimybę dirbti vaistinėje.

Farmakoteknikos studijų programa suteikia pakankamos kompetencijos atlikti pareigas vaistinėje, t.y. konsultuoti pacientus, pagal kompetenciją, spręsti iškilusias problemas, išduoti/parduoti vaistinius preparatus, informuojant apie jų vartojimą bei saugojimą.

Šiuo metu farmakoteknikai yra prižiūrimi vaistininkų ir nuotoliniu būdu.

Pažymime, kad šiuo metu farmakoteknikai pagal LR Farmacijos įstatymą gali būti vaistininkų prižiūrimi ir nuotoliniu būdu. Toks farmakoteknikų priežiūros mechanizmas vyksta jau

¹Farmacijos įstatymo 2, 4, 5, 7, 35, 39, 76 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. XI-2017 8

daugiau nei 10 metų, o juos ruošianti mokslo institucija nėra gavusi informacijos, kad jų paruošti specialistai būtų nepajėgūs dirbti vieni ar jiems neužtektų kompetencijos. Pacientų organizacijos taip pat pritaria, kad farmakoteknikų išsilavinimas ir teikiama farmacinė paslauga atitinka jų lūkesčius ir poreikius.

Jei bus pritarta Farmacijos įstatymo projektui ir leista farmakoteknikams dirbti iki 2023 m. liepos 1 d. kaip dirbama iki šiol, t.y. ne tik su tiesiogine, bet ir su nuotoline vaistinėse priežiūra, farmacinės paslaugos kokybė vaistinėse nenukentės, nes farmakoteknikai yra aukštos kvalifikacijos specialistai, o esant reikalui, jiems sudarytos visos sąlygos nuotoliniu būdu konsultuoti su juos prižiūrinčiu vaistininku.

Nuotolinė farmakoteknikų priežiūra neprieštaruoja ES teisei.

Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerija, atsižvelgdama į 2010 m. ir 2015 m. Europos Komisijos ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijos susirašinėjimą, kuriame Europos Komisija nurodė, kad farmakoteknikai veiklą gali vykdyti prižiūrimi vaistininko, taip pat, kad leidimas vykdyti netiesioginę farmakoteknikų veiklos priežiūrą nebūtų laikytinas prieštaraujančiu 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo nuostatomis, konstatavo, kad Projektu siūlomas reguliavimas neprieštaruoja Europos Sąjungos teisei.

Be to, 2011 m. lapkričio 30 d. Europos Komisijos oficialiame rašte nurodyta, kad receptinius vaistus vaistinėse farmakoteknikai parduoti ir teikti informaciją apie vaistų vartojimą gali prižiūrimi vaistininkų bei ES teisėje nenustatyta, kaip valstybės narės turėtų reglamentuoti farmakoteknikų veiklą - *valstybės narės gali savo nuožiūra pasirinkti tinkamiausią farmakoteknikų veiklos kontrolės priežiūros mechanizmą, atsižvelgdamos į farmakotekniko per studijas įgytą būtina kvalifikaciją ir įgūdžius, rinkos poreikius ir prieinamas technines galimybes.* Vadinas, farmakoteknikai, atliekantys savo pareigas vaistinėje, gali būti prižiūrimi vaistininkų ne tik tiesiogiai vaistinėje, bet ir nuotoliniu būdu.

Turi būti atsižvelgiama į rinkos poreikį, pacientų lūkesčius ir būtina užtikrinti vaistų prieinamumą.

Remiantis rinkoje veikiančių vaistinių duomenimis, jei nebūtų priimtas šiuo metu nagrinėjamas LR Farmacijos įstatymo projektas, 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojus Farmacijos įstatymo 35 straipsnio 12 dalies nuostatomis, nustatančioms, kad visu vaistinės darbo laiku vaistinėje turi būti vaistininkas, būtų uždaryta 150 vaistinių, esančių Lietuvos regionuose, o 272 vaistinės privalės trumpinti savo darbo laiką, t.y. darbo dienomis dirbs trumpiau, savaitgaliais ir švenčių dienomis išvis nedirbs. Be to, tokiu reguliavimu diskredituojama farmakotekniko specialybė – dėl priklausomumo nuo vaistininkų, jie taps nepaklausūs rinkoje ir nesamdomi bei iš dabar dirbančių 898 farmakoteknikų vaistinės turės atleisti 350 šių specialistų.

Užimtumo tarnybos prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2020 lapkričio mėnesio duomenimis, tik 12 vaistininkų ieško darbo į 145 laisvas darbo vietas vaistinėje. Įvertinus, kad šis poreikis yra šiuo metu, t.y. neįsigaliojus reikalavimui vaistinėje fiziškai būti vaistininkui, skaičiuojama, kad atsiradus tokiam reikalavimui vaistinėse reikėtų dar apie 300 vaistininkų.

Susiklosčius tokiai situacijai, ne tik farmakoteknikai praras darbo vietas, tačiau uždarius vaistines, miestelių gyventojai praras galimybę įsigyti vaistinių preparatų. Atsižvelgiant į tai, kad 150 vaistinių yra beveik 25 procentai šiuo metu regionuose veikiančių vaistinių, vaistų prieinamumo sumažėjimas būtų akivaizdus. Tai paliestų ne tik miestelių gyventojus, bet ir apsunkintų socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų, kurie yra atsakingi ir už vaistinių preparatų pristatymą tam tikros gyventojų grupėms, tiesioginį darbą.

Farmakotchnikams šiuo metu nesudarytos galimybės persikvalifikuoti.

Farmakotchnikų, norinčių įgyti vaistininko kvalifikacinį laipsnį, lauktų labai ilgas ir sudėtingas procesas, nes nuo 2016 metų tiesioginis farmakotchnikų perkvalifikavimas šalies universitetuose nebėra vykdomas. Tai reiškia, kad nei viename Lietuvos universitete nėra išlyginamųjų studijų programos, kuri leistų farmakotchnikams tęsti mokslus universitete. Vienintelis šiuo metu esantis būdas farmakotchnikams tapti vaistininkais - stojimas į vientisąsias magistrantūros studijas Lietuvos sveikatos mokslų universitete arba Vilniaus universitete, trunkančias 5 metus.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, turi būti užtikrinama galimybė farmakotchnikams persikvalifikuoti, įpareigojant Lietuvoje veikiančius universitetus suteikti šiems žmonėms tokią galimybę.

Paulius Baltrušaitis
Kauno kolegijos direktorius

Vida Augustinienė
Lietuvos pacientų organizacijų atstovų tarybos pirmininkė

Lina Ganatauskienė
Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkė

Aldona Baublytė
Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkė